

overordentlig vanstelig, om ikke ligefrem umuligt at benytte den Paastand som Agitationsmiddel, at Landstinget har stillet sig sjendtilgt overfor et Lovarbejde, der vilde føre et Skridt nærmere til et Maal, som vi vistnok alle maae erkjende som ønskeligt. Jeg mener ogsaa, at dette Lovarbejde, om det ikke har vundet, saa dog ialtsald ikke har tabt ved Landstingets Behandling, og det er under alle Omstændigheder indblysende, at Fæsterens Rettigheder i mange Henseender ere gunstigere stillede. Jeg skal i denne Retning navnlig berøre den Omstændighed, at det er blevet til en langt større Sandhed, at der er sikret den første Generation af de nuværende Fæstere's Eftermænd en lettere og bedre Afgang til Eiendomsbesiddelse, som er et væsentligt Moment for de nuværende Fæstere, der for deres Personers Vedkommende blive henseende i samme Vilkaar, hvorunder de for Tidene ere. Der er ogsaa flere mindre saadanne Punkter, som jeg dog ikke skal opholde Thinget med at recapitulere. Hvad jeg derimod især lægger Vægt paa — og derved troer jeg, at denne Afgjørelse faaer Betydning, hvad man iøvrigt vil indvende mod Betydningen af en Afstemning, der er foretagen under den nærliggende Forudsætning af, at Forslaget ikke vil blive til Lov — er, at Ingen vil kunne bestride, at der foreligger en aldeles eenstemmig og bestemt Udtalelse fra Landstingets saavel som fra Folkethingets Side om, at dette er et Forhold, som ikke blot kan ordnes, men i en umiddelbar nærliggende Fremtid bør ordnes, og ordnes saaledes, at ikke blot Fæsterne, men ogsaa Leierne, altsaa samtlige Brugere af disse Eiendomme gaae over i et Forhold, der med Hensyn til baade Raadigheden over Godset og den Afgang, som derved er stiftet til en dygtig Udvikling af disse Eiendommers naturlige Kræfter, og navnlig ogsaa med Hensyn til de Vedkommendes Stilling som frie Borgere i vort Statssamfund, maa sættes fuldkommen ved Siden af Eiendomsretten, og som maa skee end ogsaa giver en større Betyggelse end denne, idet en saadan fast Kjendelse er det Samme som en uopsigelig Prioritet og ved Siden af enkelte Skyggesider ogsaa har den Lysside, at den frembyder en Stadighed og Sikkerhed, som i Tider, hvor der findes stærke Rørelser Sted

i Pengeforholdene, kan have sin store Fordeel for de Vedkommende. Denne Deel af Sagens Bøtoring anseer jeg for fuldkommen vel overveiet og afgiven paa en saa bestemt og energisk Maade, at dens Følger ikke kunne være tvivlsomme. Det vil fremgaae af Discussionen, at der kan være meget alvorlige og oprigtige Bønner af Sagen, som ikke ville betragte det som en Ulykke, at Loven for Diebliffet ikke kan udkomme. Denne Lov staaer nemlig i det særegne Forhold, at det er det Offentlige, som ikke blot skal give den, men ogsaa i egentlig Forstand iværksætte den. For det Første antager jeg, at i Forhold som det nærværende er — uden at jeg paa nogen Maade vil bestride Administrationens Berettigelse som saadan — ogsaa Rigsdagens Billie et Moment med i Sagen; men ialtsald kan Lovforslaget ikke blive Lov uden Regjeringens Sanction, og hvis man vil have den betragtet som en Ewangslov, er Regjeringen ikke blot den, der tvinger, men ogsaa den, der skal tvinges. Det er Regjeringen, der skal udføre Loven, og det er den, som, hvis en saadan Lov ikke var tilstede, dog havde den fuldkommen i sin Magt at udføre, hvad der tilsigtes. Hvorledes man end opfatter Sagen, vil jeg for mit Vedkommende gjerne tilstaae, at dette for mig gjør det meget lettere at see det Factum i Lignene, at Loven for Diebliffet ikke vil udkomme, at jeg antager, at den Tid, der vil hengaae til næste Session, paa ingen Maade vil være spildt; thi hvad Enhver af os netop maatte have at sige med Hensyn til de Bestemmelser, der ere givne deels med Hensyn til Reglerne for Taxationen, som de ere formulerede i § 2, selv med den Tilfætning, som Thinget har voteret, og deels med Hensyn til Indvendinger, der ere reiste mod Sammensætningen af Taxationscommissionen, som den findes i § 8, og den Stilling, som er anvist Brugernes Repræsentant ligeoverfor en given Majoritet af tvende Medlemmer, som i det Væsentlige ville føres til at opfatte Sagen paa samme Maade, troer jeg dog, at saa meget staaer fast, at de Salgsvilkaar, som ved en saadan Taxation ville fremkomme, ville være højere end de, som kunne antages at blive tilbudte Vedkommende, naar Regjeringen for Alvor vil